

HOSPODÁŘSKA POLITIKA

ZE PI Prednáška 10

- HP predstavuje určitú sústavu poznatkov o fungovaní ekonomiky, na základe ktorých štát súborom opatrení pôsobí na vývoj hospodárskej a sociálnej sféry.

Hospodárska politika zahŕňa:

■ pojem hospodárenie

- *subjekty vykonávajú svoju činnosť racionálne a efektívne*

■ pojem politika

- *usporiadaná sústava činností a inštitúcií organizovaná za účelom koordinácie pri dosahovaní a uspokojovaní záujmov a cieľov politických subjektov.*

- **HP vzniká so vznikom a existenciou subjektivity všetkých účastníkov reprodukčného procesu, vrátane štátu.**

Nositelia HP:

- Štát
- Záujmové skupiny,
- Vládne a mimovládne organizácie
- Medzinárodné organizácie a nadnárodné orgány

Ciele HP

z časového hľadiska:

- **krátkodobé**
- **strednodobé**
- **dlhodobé**

Hlavné ciele HP:

- ekonomický rast
- zamestnanosť
- cenová stabilita
- vyrovnaná platobná bilancia

Hlavné ciele HP

Ekonomický rast

- znamená zvýšenie kapacít ekonomiky, ktoré sú potrebné pre rast výstupu pri plnom využití ostávajúcich kapacít.

Zamestnanosť

- ide o docielenie vysokej zamestnanosti alebo aspoň o udržanie zamestnanosti na takej úrovni, ktorá vytvára súťaživosť a aktivitu pracovnej sily.

Cenová stabilita

- minimálny rast cenovej hladiny
- zabráňovať cenovým šokom

Vyrovnaná platobná bilancia

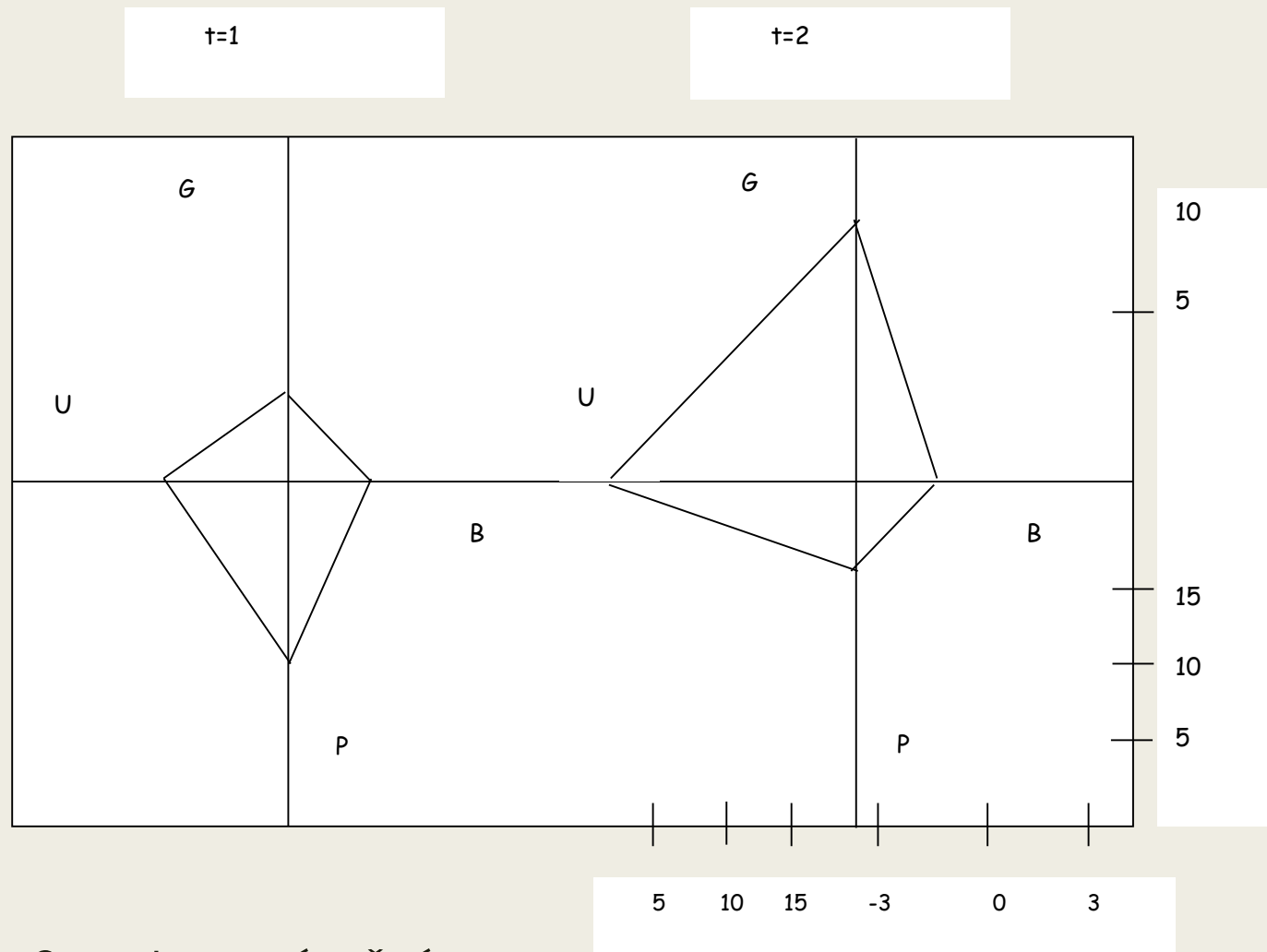
- je výsledkom úspešnej realizácie pôsobenia ekonomiky na svetovom trhu a tým predpokladom stability meny.

Magický štvoruholník

- Grafické znázornenie hlavných cieľov HP
- Vypracoval Nicolas Kaldor v r. 1971 pre potreby OSN
- zobrazuje dosiahnuté makroekonomické ukazovatele krajiny vo vzťahu k uvedeným stabilizačným cieľom za určité obdobie

V teórii magického štvoruholníka ide o vyhodnotenie účinnosti HP na báze štyroch kritérií, reprezentovaných štyrmi makroekonomickými ukazovateľmi:

- G – priemerné ročné tempo rastu HDP v %
- U - priemerná miera nezamestnanosti v %
- P – priemerné tempo inflácie v %
- B – podiel salda platobnej bilancie na HDP v %

G – priemerné ročné tempo rastu HDP v %

U - priemerná miera nezamestnanosti v %

P – priemerné tempo inflácie v %

B – podiel salda platobnej bilancie na HDP v %

Vedľajšie ciele:

- Sociálne istoty
- Spravodlivé rozdelenie príjmov
- Vyrovnaný štátny rozpočet

- V ekonomickej teórii sa rozlišujú dve sféry HP:
- **Mikroekonomická politika**
- **Makroekonomická politika**

Nástroje HP

Čiastkové hospodárske politiky:

- Fiškálna (rozpočtová) politika
- Monetárna (peňažná a úverová) politika
- Zahranično – obchodná politika
- Dôchodková politika

FIŠKÁLNÁ (ROZPOČTOVÁ) POLITIKA

Využívanie verejného rozpočtu

Rozpočtová politika

Cieľ:

regulácia agregátneho dopytu
a agregátnej ponuky

zabezpečiť makroekonomickú
stabilizáciu

Základný nástroj FP:

■ Verejný rozpočet

- *rozpočet verejnej správy*
- *zostavuje sa každoročne najmenej na tri rozpočtové roky*

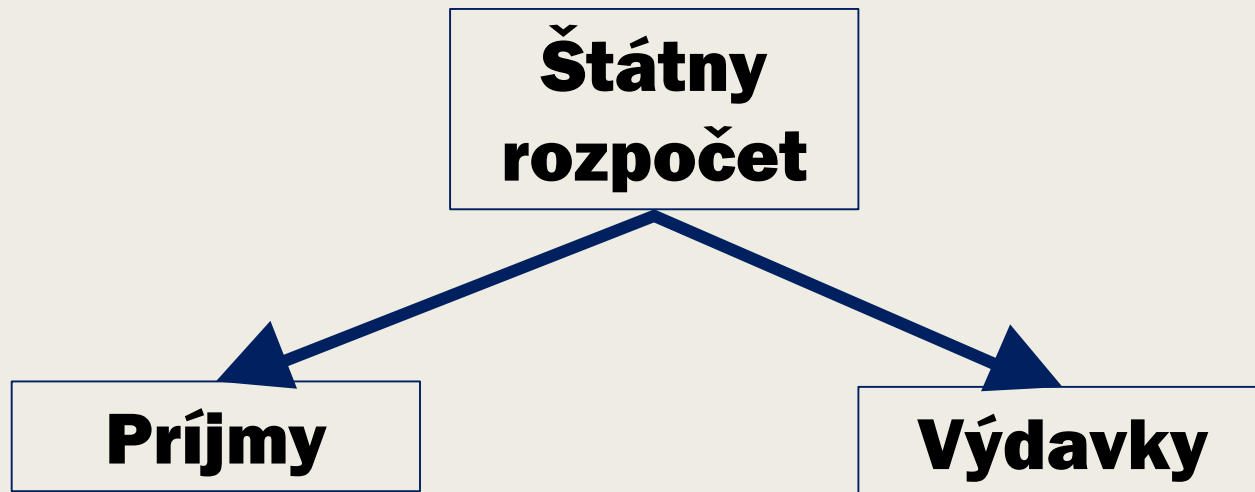
■ Štátny rozpočet

- *súčasť verejného rozpočtu*
- *zostavuje sa každoročne na ďalší rozpočtový rok*

Štátny rozpočet

- Ročné účtovanie príjmov a výdavkov vlády
- schvaľuje ho zákonodarný orgán ⇒ Zákon o štátnom rozpočte

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11854>

<http://www.rozpocet.sk/app/homepage/rozpocetVCislach/rozpocetVerejnejSpravy/statnyRozpocet/>

PRÍJMOVÁ STRANA ŠR

- **Dane – tvoria základ príjmov ŠR**
- povinné zákonom určené, spravidla sa opakujúce platby z určitého daňového základu, ktoré sú PO a FO zo zákona povinné odvieť štátu v stanovenej výške a lehote

Daňová sústava SR

Priame dane:

- *sú adresné*
- *vzťahujú sa na konkrétne vymedzený daňový základ*

■ Dane z príjmov

- *daň z príjmov PO*
- *daň z príjmov FO*

■ Dane z majetku – miestne dane

■ VUC

- *Dostáva 30% z daní fyzických osôb*

Miestne dane

Zákon č. [582/2004 Z. z.](#) o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

- daň z nehnuteľností,
 - daň za psa,
 - daň za užívanie verejného priestranstva,
 - daň za ubytovanie,
 - daň za predajné automaty,
 - daň za nevýherné hracie prístroje,
 - daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta,
 - daň za jadrové zariadenie.
-
- Miestnym poplatkom je poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Nepriame dane:

- *nie sú adresné*

■ DPH

■ Spotrebné dane

- *alkoholické nápoje*
- *elektrina, uhlie, zemný plyn*
- *minerálne oleje*
- *tabakové výrobky*

Daňové reformy v SR

- rok 1993
 - *Zmena typov daní a daňových sadzieb.*
- rok 2004
 - Súvis s fiškálnou decentralizáciou
 - Presunutie daňového zaťaženia z priamych daní na dane nepriame (daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane),
- rok 2013
 - Zavedenie progresívnej sadzby dane z príjmov pre fyzické osoby

Výdavková strana ŠR

- prostriedky vynakladané štátom do oblasti zdravotníctva, školstva, na sociálne zabezpečenie, financovanie štátnej správy, obrany
- **Transfery**
- ďalšie výdavky

Vztáh mezi příjmy a výdavkami ŠR

- Vyrovnaný ŠR: $P = V$
- Prebytkový ŠR : $P > V \rightarrow$ aktivne saldo ŠR
- Schodkový (deficitný) ŠR : $P < V \rightarrow$ pasívne saldo ŠR

Štátny vers. verejný dlh

Výsledok hospodárenia vlády + výsledok hospodárenia ostatných subjektov verejnej správy = výsledok hospodárenia verejnej správy

- výsledok hospodárenia verejnej správy vypovedá o tom, ako štát hospodári ako celok.

Štátny záverečný účet

- Štátny záverečný účet je dokumentom, ktorý v sumárnej podobe informuje o dosiahnutom salde a dlhu verejnej správy v metodike, ktorú uplatňujú všetky krajiny EÚ.
- Ďalej obsahuje hotovostné plnenie príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu a ich porovnanie so schváleným rozpočtom na príslušný rok.

<http://www.finance.gov.sk/>

Riadenie dlhu

■ Štátna pokladnica

- *centralizáciu príjmov a realizáciu verejných rozpočtov, správu pohľadávok a záväzkov štátneho rozpočtu a dennú likviditu štátneho rozpočtu.*

■ Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity

- *zodpovedá za riadenie štátneho dlhu likvidity a rizík, za efektívne zhodnocovanie dočasne voľných peňažných prostriedkov*
- *obchoduje s cennými papiermi*

Nástroje FP:

1. automatické (zabudované) stabilizátory

- progresívna daň z príjmov
- poistenie v nezamestnanosti
- subvencie k cenám poľnohospodárskych výrobkov
- štátny výkup poľnohospodárskych prebytkov

2. zámerné (diskrétne) opatrenia –

- zmeny daňových sadzieb
- zmeny rozsahu a štruktúry vládnych výdavkov (G)
- zmeny vo veľkosti položiek rozpočtových výdavkov

Typy FP:

■ Expanzívna

- *podporuje rast AD (zvýšenie vládnych výdavkov, investičných výdavkov, zvýšenie súkromnej spotreby prostredníctvom zníženia daní)*

■ Reštriktívna

- *obmedzuje rast AD alebo znižuje AD (obmedzovanie vládnych výdavkov, zvyšovanie daňového zaťaženia)*

Zdroje:

KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Macroeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Makroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

<http://www.rozpocet.sk/app/homepage/rozpocetVCislach/monitoringStatnehoRozpocetu/mesacnePlnenie/2015/>

<http://www.rozpocet.sk/app/homepage/rozpocetVCislach/rozpocetVerejnejSpravy/statnyRozpocet/2015/>

<https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane>

<http://www.rozpocet.sk/web/#/prehlad>

Tento študijný materiál vznikol v rámci riešenia projektu:

„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

